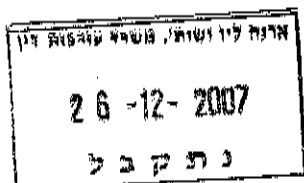

בבית הדין הארצי לעבודה בירושלים

ס"ק 07/

11.07
ס"ק

1. האוניברסיטה העברית בירושלים
2. הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל
3. אוניברסיטת תל-אביב
4. אוניברסיטת בר אילן
5. אוניברסיטת חיפה
6. אוניברסיטת בן גוריון
7. מכון ויצמן למדע

ע"י ב"כ עוה"ד ח. ברנזון ו/או א. ברנזון
ו/או מ. זילוני-חדד ו/או ד. הוט ו/או ב. אמיר
מרח' חבצלת השרון 60 הרצליה פיתוח 46747
טל: 09-9568339 פקס: 09-9509129

המבקשים

- נ ג ד -

1. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של האוניברסיטה העברית בירושלים;
2. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של הטכניון;
3. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של אוניברסיטת תל-אביב;
4. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של אוניברסיטת בר-אילן;
5. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של אוניברסיטת חיפה;
6. ארגון הסגל האקדמי הבכיר של אוניברסיטת בן-גוריון בנגב;
7. ארגון העובדים המדעיים של מכון ויצמן למדע;

באמצעות ב"כ ארנה לין ושות', משרד עו"ד ארנה לין ואח'
רח' קויפמן 4, בית שרבט קומה 13, תל אביב
טל. 5165757 - 03 פקס. 5165999 - 03

מדינת ישראל

באמצעות פרקליטות המדינה, עו"ד מיכל לייסר - אלבשן ואח'
רחוב צלאח-א-דין 29, ירושלים
טל: 02-6466341 פקס: 02-6466435

המשיבים

בקשת צד לדיון בסכסוך קיבוצי
ובקשה לסעדים זמניים

מהות הבקשה: משא ומתן דחוף ואינטנסיבי בחסות בית-הדין, צווי מניעה, צווי עשה וצוויים
הצהרתיים קבועים בשביתה בשירות ציבורי.

א. הצדדים

1. המבקשים הם שבעת האוניברסיטאות, מוסדות להשכלה גבוהה בישראל (להלן - "המבקשים" או "המוסדות"), המעסיקים, בין היתר, כ - 4,500 מרצים ומורים, שהינם חברי הסגל האקדמי הבכיר והעוסקים בעיקר במחקר ובהכשרת סטודנטים בלימודים לתארים אקדמיים. וכמו כן המוסדות משמשים, בשונה ממוסדות אחרים להשכלה גבוהה, כמוסדות המחקר במדינת ישראל.
2. המסלול הרגיל להעסקת חברי סגל אקדמי בכיר הינו מסלול ההעסקה המהווה את עמוד השדרה של המוסד ומעניק לו את איכותו האקדמית, אשר נועד לאנשים אשר יעסקו בהוראה ובמחקר בתחום אקדמי מסויים, יכשירו אחרים, יעמידו תלמידי מחקר, יובילו במחקרים, יתרמו לחידוש בתחום, יפרסמו פרסומים מדעיים, יהיו שותפים בחידושים ויאדירו את שם האוניברסיטה כמוסד מוביל מהשורה הראשונה בתזית העולמית בקידום המדע והמחקר. הכניסה למסלול האקדמי שמורה לטובי החוקרים האקדמיים.
3. המוסדות הם מעבידים בשירות ציבורי כהגדרתו בסעיף 37א (6) לחוק ישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז - 1957 (להלן - "חוק יישוב סכסוכי עבודה").
4. המשיבים הינם ארגוני הסגל האקדמי הבכיר במבקשים, שכל אחד מהם הוא ארגון העובדים המייצג את המרצים בסגל האקדמי הבכיר בכל אחד מהמבקשים (להלן - "ארגוני הסגל הבכיר").

ב. הסכסוך והשביתה**(1) ההודעות על סכסוך עבודה ושביתה**

5. כל אחד מהמשיבים נתן למבקש הרלוונטי הודעה לפי חוק יישוב סכסוכי עבודה ושביתה בחודש ספטמבר 2007 (עותק של ההודעות מצ"ב כנספח מ/1).
6. העילה לשביתה הינה "אי חתימה על הסכמי שכר מאז נובמבר 2001".

(2) הצעדים הארגוניים הננקטים על-ידי המשיבים במסגרת השביתה החלקית

7. בכל אחד מהמבקשים מתקיימת זה למעלה מחודשיים תמימים שביתה חלקית ארוכה שבמסגרתה נוקטים המשיבים בפעולות הבאות:
  - א. החל מיום 21.10.07 (תחילת שנת הלימודים תשס"ח) חברי הסגל האקדמי הבכיר אינם מבצעים הוראה פרונטלית ומטלות הוראה.
  - ב. החל מיום 18.11.07 חברי הסגל האקדמי הבכיר אינם מבצעים הוראה פרונטלית ומטלות הוראה גם בתוכניות חוץ.
  - ג. החל מיום 16.12.07 חברי הסגל האקדמי הבכיר אינם מבצעים הוראה פרונטלית ומטלות הוראה גם עבור מערכת הביטחון.

8. ככלל, חלקיותה של השביתה מוערכת בכ - 50%, אם כי שיעור זה עשוי להשתנות ממוסד למוסד בהתאם לאופי העבודה בו ולמסלולי ההעסקה. כך למשל, במכון ויצמן, שבו לומדים סטודנטים לתארים מתקדמים בלבד, חברי הסגל האקדמי הבכיר מקבלים תמורה מיוחדת בעד הוראה, ובגין השביתה דגן מהוראה, מכון ויצמן פשוט אינו משלם להם תמורה מיוחדת זו בכלל.
9. לגבי חתקופה שמתחילת השביתה, משלמים המבקשים לחברי הסגל האקדמי מקדמות על חשבון שכר חלקי, בהתאם לחלקיות עבודתם.

(3) תוצאותיה של השביתה ונזקיה המצטברים העצומים והבלתי הפיכים לציבור ולמוסדות, אם

תתאריך אל מעבר ליום 13.1.07

10. השביתה נוגעת למעל 100,000 סטודנטים הלומדים לקראת תואר ראשון וכן לתארים מתקדמים, כלהלן:

שם המוסד	מספר הסטודנטים המושפעים מהשביתה
האוניברסיטה העברית	22,000
הטכניון, מכון טכנולוגי לישראל	12,500
אוניברסיטת תל אביב	26,000
אוניברסיטת בר אילן	18,500
אוניברסיטת חיפה	16,500
אוניברסיטת בן גוריון	17,600
מכון ויצמן למדע	1,100

11. התמשכות השביתה ללא פתרון מוסכם מעבר ליום 13.1.08 תגרום לכך שייגרם נזק בלתי הפיך בין היתר לגבי הדברים הבאים:
- א. הסימסטר הראשון של שנת הלימודים תשס"ח יבוטל, ודור שלם של סטודנטים יאלץ להאריך את תקופת לימודיו למשך מספר חודשים.
- ב. סטודנטים העתידים לסיים את התואר אקדמי בסוף שנת לימודים זו לא יוכלו לעשות זאת ומתן התואר יתעכב במשך מספר חודשים.
- ג. תוכניות של הסטודנטים להמשך לימודים או לעבוד בסיום הלימודים או להתמחות במקצועם (מקום שתחום לימודיהם מחייב התמחות) להמשיך בחייהם ישתנו בהכרח.
- ד. עתודאים לא יסיימו את לימודיהם במועד כדי להתגייס לצה"ל כבעלי ההשכלה הנדרשת לצורך שירותם הצבאי.
- ה. כ - 20,000 סטודנטים חדשים לא יוכלו להיקלט במבקשות בתחילת שנת הלימודים הבאה.
- ו. זאת, מעבר לעיכובים שיגרמו ממילא בקשר לשנת הלימודים בשל השביתה.

12. כמו כן, המשק הישראלי, שהאוניברסיטאות מספקות לו באופן שוטף מדענים ובעלי תארים אקדמאיים, לא יקבל אותם בזמן, אלא בדחיה, וההשלכות הכלכליות והחברתיות לכך הן עצומות. לפי פירסום באינטרנט, יו"ר המועצה המתאמת של המשיבים התראיין ביום 24.12.07 לגלי צה"ל להלן הציטוט מהפירסום בדבר שעור הנזק למשק בעשרות מליארדים לפי הוצאת המשיבים:

"יושב-ראש המועצה המתאמת של הסגל האקדמי הבכיר, הפרופ' צבי הכהן, אמר בשיחה עם גלי צה"ל כי המחלוקת עם הממשלה אינה נוגעת רק בשכר המרצים, אלא בעתיד מדינת ישראל: "הממשלה צריכה להבין שאם היא לא תבוא לקראתנו עד התאריך שנקבע, 120 אלף סטודנטים יגיעו באיחור למשק הישראלי. מדובר בנזקים של עשרות מיליארדי שקלים".

13. יצוין עוד שבשל השביתה, האוניברסיטאות צפויות לגל תביעות של סטודנטים בגין נזקים שביטול הסמסטר יגרום להם ובמיוחד תביעות להחזר שכל לימוד (מצ"ב כדוגמה עותק של פנית ב"ב התאחדות הסטודנטים הארצית מצ"ב כנספה מ/א1).

14. גם אם השביתה תיפסק כמבוקש בבקשה זו, כי אז, בכל מקרה, קרוב לוודאי שיגרמו הנזקים הבאים:

- א. תשלום משכורות לחברי סגל במסלולים אחרים עקב הארכת שנת הלימודים.
- ב. הפעלת הקמפוסים במלוא ההיקף בתקופות שהיו אמורות להיות תקופות פגרה, כך שתיגרם למוסדות עלות אשר לא ניתנות לביטול או להקטנה.
- ג. מתן מעונות לסטודנטים ללא תמורה, שיאלצו להישאר בקרבת הקמפוס.

ד. תולדות המשא ומתן עם האוצר

(1) סדרי המו"מ בשנים 1970-2007

15. מאז שנת 1970 מתקיים משא ומתן קיבוצי בין המבקשים לבין המשיבים שהינו משא ומתן ארצי כיחידת מיקוח אחת (אם כי בכל פעם שנחתם הסכם קיבוצי ארצי כתוצאה ממשא ומתן ארצי כזה, הוא נחתם בסופו של דבר כהסכם קיבוצי מיוחד פלורלי על-ידי כל אחד מהמבקשים וכל אחד מהמשיבים).

16. המשא ומתן מתקיים באמצעות נציגים. נציגי המשיבים פועלים במסגרת "המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמי הבכיר", ואילו נציגי המבקשים פועלים באמצעות "ועד ראשי האוניברסיטאות". נשיאי האוניברסיטאות מעורבים באופן אישי בסכסוך וגם ועדת השכר של ועד ראשי האוניברסיטאות, מלווה את המשא ומתן ואת הסכסוך מראשיתו.

17. מאז שנת 1970 משתתף במו"מ כנ"ל גם נציג של שר האוצר, או נציג ות"ת או כשניהם.

18. מאז שנות השמונים נציג זה הינו הממונה על השכר וההסכמים קיבוציים במשרד האוצר.

19. בפועל, הסכמי השכר הארציים שבין המבקשים למשיבים לא נחתמים מבלי שהם אושרו על-ידי נציג שר האוצר (שגם משתתף ממש במשא ומתן) וזאת מהטעם הפשוט, שחלק מהמקורות הכספיים של המבקשים מקורם בהקצבות עליהם מחליטה הוועדה לתיכנון ולתיקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, מתוך סעיף תקציבי מיוחד בתקציב המדינה השנתי¹ ונושא השכר המשולם על-ידי האוניברסיטאות נלקח בחשבון במסגרת מערכת התיקצוב האמורה.

(2) תמצית המו"מ הנוכחי

20. כתוצאה ממערך הכוחות המשולש הנ"ל, המשא ומתן הממשי מתנהל בין הממונה על השכר לבין המשיבים, כאשר ראשי האוניברסיטאות הם כינור שני ומשמשים יותר כמתווכים ומפשרים בין עמדות נציגי הסגל לנציגי האוצר.
21. בסכסוך דנן, משתתפים לפי הצורך במשא ומתן, בנוסף לנציגי הצדדים ובנוסף לממונה על השכר, גם שר האוצר.
22. המו"מ בין הצדדים החל מזמן ובמסגרתו התקיימו ישיבות מו"מ רבות ואינטנסיביות לפני שהחלה השביתה ואחרי שהחלה השביתה בתאריכים: 10.1.07, 28.1.07, 7.3.07, 27.3.07, 5.9.07, 10.9.07, 24.9.07, 9.10.07, 16.10.07, 18.10.07, 29.10.07, 1.11.07, 8.11.07, 28.11.07, 9.12.07, 10.12.07 ולאחרונה נערכו שתי פגישות אינטנסיביות במוצ"ש 22.12.07, ביום שני 24.12.07 כמפורט להלן.
23. מעבר לישיבות המו"מ הנ"ל מתקיימים בין הצדדים כל הזמן מגעים לא פורמאליים וניסיונות לפתור את המחלוקת ולקדם את המשא-ומתן.
24. המחלוקת הכלכלית נוגעת לשתי תקופות:
- א. תקופת העבר - 1997-2007 שבגינה דורשים המשיבים פיצוי בגין שחיקת השכר.
- ב. תקופת העתיד - שבגינה דורשים המשיבים מנגנון שימנע את שחיקת השכר העתידית.

(3) דחיית הצעת שר האוצר החדשה ליישוב הסכסוך בנוררות 22.12.07

25. יצויין, כי המצב בתום ישיבת המשא ומתן האחרונה במשרד האוצר מיום 22.12.07 הינו כזה, שלפי הצעת שר האוצר:
- א. בגין תקופת העבר, חברי הסגל האקדמי הבכיר יזכו לתוספת שכר מיידית בשיעור של 8.7% לפי ההרכב הבא:
- (1) תוספת בשיעור של 4.7% כפי שיקבלו עובדי המגזר הציבורי המיוצגים על-ידי הסתדרות העובדים הכללית החדשה.

¹ ראו פירוט בבג"צ 11075, גרבי ואח' נ' שרת החינוך התרבות והספורט - יו"ר המועצה להשכלה גבוהה ואח' (ניתן ביום 5.12.07).

(2) תוספת בשיעור של 4% בגין הסכמת המשיבים ליישום המלצות ועדת שוחט (הוועדה לבחינת מערכת ההשכלה הגבוהה בישראל שהודח שלה פורסם בחודש יולי 2007), שהיא הוועדה שהמליצה לממשלה על שינויים הקשורים למערכת ההשכלה הגבוהה, בכל הנוגע לשינויים מסויימים הקשורים לגמישות ניהולית בקליטת חברי סגל אקדמי חדשים באוניברסיטאות (עותק של דוח הוועדה מצ"ב כנספח מ/2). למען שלמות התמונה יצוין כי בעבר ניתנה התחייבות למשיבים כי דוח ועדת שוחט, לכשיינתן, לא ייושם במבקשים (בחלקים הנוגעים לחברי הסגל האקדמי הבכיר) בלא הסכמתם של המשיבים.

ב. בנוסף, בגין תקופת העבר, הוצע על-ידי שר האוצר, כי יקויים הליך בוררות מזורז שבו תיבדק שחיקת שכרם של חברי הסגל האקדמי הבכיר על פני תקופה של 10 שנים, משנת 1997 ועד שנת 2007. תוצאת הבוררות תוכל רק להוסיף על התוספות שבסעיף א' לעיל. הצעה זו, להפקיד בידי בורר את סמכויות המעביד (והמדינה) בקביעת השכר (ובתיקצובו בהתאמה), הינה בלתי שגרתית במסגרת יחסים קיבוציים בכלל ומצד משרד האוצר בפרט.

ג. באותה ישיבה הודיע שר האוצר כי אם המשיבים יודיעו על הסכמתם להצעה הנ"ל, תינתן להם הצעה גם לגבי תקופת העתיד.

ד. המבקשים ראו בהצעה חדשה ובלתי שגרתית זו כהצעה הוגעת שבכוחה לחלץ את הסכסוך מהמשבר ותמכו בה.

ה. ואולם, נציגי המשיבים דחו במקום את הצעת שר האוצר לבוררות בגין השחיקה בעבר.

ו. לשם השלמת התמונה יצוין כי במגעים קודמים ההצעה שעמדה על הפרק לגבי תקופת העתיד הייתה שההסכם לגבי תקופת העתיד יהיה בתוקף עד שנת 2015 ובמסגרתו ישולמו בתקופה הנ"ל לחברי הסגל האקדמי תוספות השכר (ועלויות נוספות שלא הוגדרו) שישולמו לעובדים במגזר הציבורי המיוצגים על-ידי ההסתדרות הכללית החדשה בתוספת אפשרות לקידום בדרגות ביניים מינהליות (להבדיל מדרגות אקדמיות) שמשמעותה תוספת נוספת ממוצעת של 1.5% לכל שנה.

(4) דחיית הצעת הנשיאים לבוררות במתכונת בוררות השחיקה של המורים (24.12.07)

26. לאור המבוי הסתום בישיבת המשא ומתן שהתקיימה במוצ"ש 22.12.07, לאחר שנציגי המועצה של המשיבים המתאמת דחו על הסף את ההצעה יוצאת הדופן של שר האוצר לבוררות בגין שחיקת העבר, התכנסו כל נשיאי המוסדות למחרת ביום 23.12.07. בכינוס זה החליטו נשיאי האוניברסיטאות, כניסיון נוסף ואחרון לפני פניה לכב' בית-הדין, להזמין את מליאת המועצה המתאמת של המשיבים לדיון חרום למחרת, 24.12.07, על מנת לנסות לשכנע את חברי המועצה

להסכים למתווה הבוררות שהציע שר האוצר ולהיכנס למשא ומתן עם משרד האוצר בסיוע המוסדות על סדרי הבוררות.

27. ביום שני, 24.12.07, אכן התקיימה ישיבת החרום המשותפת של נשיאי המוסדות עם מליאת המועצה המתאמת. נשיאי המוסדות, בראשות פרופ' משה קווה ניסו לשכנע את נציגי המועצה המתאמת להסכים להצעת שר האוצר בנושא הבוררות והביאו כדוגמה את בוררות השחיקה של שכר המורים, שהסתיימה בחודש מאי 2007, תוך שלושה חודשים. בתגובה, לאחר התייעצות, הציבו חברי המועצה המתאמת תנאי סף ואחרים, אשר כמוהם הלכה למעשה כדחיית הצעת הבוררות של שר האוצר.

28. לאחר כישלון הניסיון האחרון הני"ל, לישב את עיקר הסכסוך בבוררות מוסכמת, החליטו נשיאי המוסדות, בלב כבוד ומתוך דאגה כנה ואחריות לציבור הסטודנטים הני"ל ולשנת הלימודים, שאין מנוס מפניה לבית-הדין הנכבד בבקשה לסעדים משפטיים לסיום השביתה בהקדם, אם המשא ומתן בחסות בית-הדין לא יעלה יפה, וזאת בליט ברירה, כצעד אחרון בל-יגונה לצאת מהמשבר החמור, המתמשך והפוגעני.

29. במסגרת בקשה זו, כמובן שבית-הדין הנכבד אינו מתבקש להכריע בפערים שבין הצדדים במסגרת המשא-ומתן, אלא לסייע לצדדים במשא ומתן ליישוב הסכסוך ולשקול את העובדות הני"ל בבואו להכריע בשאלת הסעדים הזמניים והקבועים המתבקשים לשם הפסקת השביתה בה נוקטים המשיבים, אם המשא ומתן הקיבוצי בין המשיבים, משרד האוצר והמוסדות - בחסות בית-הדין הנכבד - לא יעלה יפה.

30. כמו כן, מהטעם שמדובר במשא ומתן, לא פורטו ההצעות שהעלו המשיבים, אלא רק ההצעות מצד המעסיקים (המבקשים) ומשרד האוצר.

(5) כיבוד זכות השביתה של חברי הסגל האקדמי הבכיר והפניה לבית-הדין כצעד אחרון לאור הנזק האדיר שכבר נגרם זה העלול להיגרם והעומד להיות בלתי הפיך

31. יצויין כי המבקשים (והמדינה) כיבדו את חירות השביתה של המשיבים מאז שזו החלה ב - 21.10.07, לפני למעלה מחודשיים, חרף הנזק לציבור הסטודנטים ולכל אחד מהמבקשים כמוסדות להשכלה גבוהה וניהלו משא-ומתן בתום לב עם המבקשים הן לפני פרוץ השביתה והן לאחר מכן. מבחינה זו, השביתה רק האיצה את המהלכים ליישוב הסכסוך, אולם מהלכים אלה החלו ממילא לפני שהיא פרצה.

32. אולם, משנוקי השביתה מצטברים ועלולים לגרום נזק בלתי הפיך לציבור ענק ולמבקשים, ולאור ההתקדמות הרבה במשא-ומתן ולמעשה העובדה שלמעשה המשא-ומתן מוצה והגיע לכלל סיום, לא היה מנוס מפניה לבית-הדין הנכבד בבקשה להפסיק את השביתה ולמנוע את ההתפוררות של מערכת ההשכלה הגבוהה במבקשות ואת הנזקים העצומים לציבור הסטודנטים ולמוסדות.

ג. הטיעון המשפטי בבקשה לסעדים זמניים וקבועים כנגד השביתה

(1) השביתה כזכות יסוד יחסית ומידתית שיש לאזן אותה

33. בפסק דין חברת החשמל, שניתן לאחרונה² נקבע על-ידי בית-הדין הארצי הנכבד לגבי המסגרת הנורמטיבית החלה על שביתות במגזר הציבורי, כזכות יסוד יחסית ומידתית שיש לאזנה מול זכויות יסוד ואינטרסים של אחרים, לאמור:

"חירות השביתה - חירות השביתה הינה זכות חוקתית המעוגנת בחקיקה ובפסיקה הישראלית מאז ימיה הראשונים של המדינה. אמר על כך השופט דב לין בפסק דין בזק: 'הנה כי כן במוקד דיונונו חירות [השביתה - א.ס.א.] העומדת ברמת זכות חוקתית המעוגנת היטב במשפט הישראלי על ענפיו השונים - מעמד שמתחזק והולך עם הזמן...'

השופט חיים כהן הגדיר את זכות השביתה במשפט הישראלי בפסק דין פינשטיין, כ: "... מסורת מקודשת עד כדי שאין מתירים להרהר אחריה עוד". על גלגוליה של חירות השביתה עמדתי בהרחבה כמאמרי...: 'חירות השביתה התפתחה בשלבים. בשלב ראשון, עם הקמת המדינה הייתה חירות השביתה זכות מוחלטת. בשלב השני, הוטלו הגבלות על חירות השביתה, הן על-ידי חקיקה והן על-ידי בתי-המשפט. בשלב הנוכחי נקבע, כי חירות השביתה, כמו כל זכות יסוד הלכתית אחרת, אינה מוחלטת ויש לאזן בינה לבין זכויות יסוד אחרות... בשלב השלישי להתפתחות דיני השביתות נקט בית-הדין הארצי מדיניות של ריסון עצמי בכל הנוגע להגבלת חירות השביתה, וזאת במטרה לחזק את חופש ההתארגנות ובהתחשב באי-תידוש הסכמי השכר הכלליים במשק'.

דברים אלו נכתבו בשנת 2000. מאז, התרחשו תמורות משמעותיות במשק ובשוק העבודה. התנהלו לא אחת סכסוכים קיבוציים ארציים ... בקשר עם סכסוכים אלה, הוציא בית הדין הארצי, מעת לעת, צווי מניעה מוגבלים... צווים מוגבלים אלה הוצאו, בין היתר, מהטעמים הבאים: מניעת נזק כבד מימדים שהיה עלול להיגרם לציבור; קידום המשא ומתן בין המדינה לבין ההסתדרות; הפרת האיזון בכוחם של ארגוני העובדים בכלל, ואל מול המעסיקים בפרט. כאשר מחד גיסא, ירד כוחו של ציבור העובדים המאורגן לכדי כשליש משוק העבודה, ומאידך גיסא חלה התעצמות של קבוצות עובדים מאורגנות כגון עובדי הגמלים, עובדי רשות שדות התעופה, עובדי מקורות, עובדי חברת החשמל ועוד; הפרת האיזון בין כוחו של השלטון לכוחו של ציבור העובדים המאורגן; הפער הגדל והולך בין רמות השכר הגבוהות לרמות השכר הנמוכות במשק ועלייה במספר העובדים המשתכרים שכר המינימום; הקושי של המשק הישראלי המתקדם ל"ספוג" שביתות בשירותים חיוניים, וכיוצא בזה. חרף התמורות במשק וביחסי העבודה בארץ, לא עשה המחוקק לקביעת דרכים הלופיות ליישוב סכסוכים בשירותים חיוניים.

במצאאות זו, התפתחו דיני השביתה בפסיקתו של בית דין זה... על רקע זה, ובמקרים בהם נדרש לכך, ראה בית דין זה להטיל מגבלות מחד גיסא, על הצעדים הארגוניים בהם נקטו העובדים, ומאידך גיסא, על צעדיו של הריבון. זאת, במטרה לסייע בידי הצדדים ליישב את המחלוקת בהסכמה..."

² עסק 23/07 חברת החשמל - החסתזרות הכללית והמזכירות הארצית של עובדי חברת החשמל ואח', ניתן ביום 10.10.2007.

(2) תכלית צווי המניעה לקידום המו"מ הקבוצי בסכסוכי עבודה ושבתות

34. הסעדים (משא ומתן), צווי מניעה הזמניים או הימנעות ממתן צווי מניעה) שבית-הדין לעבודה יכול לקובעם במסגרת הליך קיבוצי שעניינו שביתה בסכסוך כלכלי בשירות ציבורי, נועדו איפוא לתכלית כפולה:

- א. הבאת הצדדים לידי מצב שבו הצדדים עצמם יגיעו לידי הסכם בסכסוך הכלכלי לגופו.
- ב. להביא גם לכך שהנוק לנגרם לציבור בשל השביתה יצומצם.

35. ב - 4.12.07 ניתנה החלטתו התקדימית של בית-הדין הנכבד בעניין ס"ק 20/07, מרכז השילטון המקומי ומדינת ישראל - ארגון המורים בבתי הספר העל יסודיים בסמינרים ובמכללות (להלן - "פרשת המורים"), שעניינה בקשה לסעדים זמניים בקשר לשביתה שננקטה בשירות ציבורי בכלל ובמערכת החינוך בפרט. כמפורט להלן, החלטה תקדימית זו מהווה אף היא את התשתית המשפטית לבקשת המבקשים כאן, כפי שנקבע שם:

"חירות השביתה, ככל חרות או זכות אחרת, אינה מוחלטת אלא יחסית במובן זה, שעל בית הדין לאזנה עם זכויות, אינטרסים ושיקולים אחרים. כך פסק חברי השופט יגאל פליטמן, לאמור: "אשר לאיזון בין חירות השביתה לזכויות אחרות - זוהי שאלת היחס בין האמצעים שננקטו בפועל על ידי המשיבים במסגרת מימוש חירותם לשבות לבין עילת השביתה והסכסוך, אפשרויות פתרון הסכסוך ונוקם של המעביד והצדדים השלישיים והפגיעה בזכויותיהם"³.

(ד) השקולים והאיזונים למתן צווי המניעה

36. עסקינן איפוא במערכת של איזונים שנתונים לשיקול דעתו של בית-הדין הנכבד שנפרטם להלן ולאורם, כך יטענו המבקשים, יש מקום ליתן את הסעדים המבוקשים בבקשה זו.

37. מהלכים ליישוב הסכסוך - טרם השביתה ואף בצד השביתה, נקטו המבקשים והמשיבים במהלכים נוספים ליישוב הסכסוך. במסגרת זו, התנהלו הליכי משא ומתן משך חודשים רבים, לפני הכרזת השביתה ובמהלכה.

38. עילות השביתה - המבקשים יוצאים מתוך הנחה שבמסגרת שבייתה כלכלית רשאים המבקשים להפעיל לחץ על המשיבים, כדי שאלה יאותו לתקצב העלאה בשכרם.

39. עילות הבקשה - לצווי המניעה בשביתה כלכלית:

- א. עצם התמשכות השביתה על פני יותר מ- 64 ימים ביום הגשת הבקשה.
- ב. הצטברות נזקי השביתה הממושכת באופן לא פרופורציונאלי.
- ג. הקירבה למועד אל חזור בו נזקי השביתה יהיו בלתי הפיכים.
- ד. מיצוי המשא ומתן החופשי שלא בחסות בית-הדין והתעקשות נציגי המשיבים לכפות תנאים חריגים בכוח השביתה.
- ה. דחיית המשיבים את הצעת האוצר לכוררות בגין השחיקה.

³ עסק 11/99 המוסד לביטוח לאומי - הסתדרות העובדים הכללית החדשה ואח', פד"ע לד 470.

40. **הנזק שנגרם לסטודנטים ולציבור** - בשל שביתת המורים ירדו עד כה לטמיון יותר מחודשיים רצופים של ימי לימודים. במרכיב הזמן כשלעצמו, קרי, בהתמשכות השביתה, ישנה פגיעה מהותית בהתנהלות מערכת ההשכלה הגבוהה במדינה. ככל שהשביתה הלכה ונתמשכה, התעצם הנזק הישיר והעקיף למשיבים, למערכת ההשכלה הגבוהה, לחברי הסגל האקדמי ככאלה וכמחנכים, לסטודנטים ולציבור בכללו. זאת ועוד, עם התמשכות השביתה, יגבר הקושי להשיב את ימי השביתות האבודים. עתיד חייהם של סטודנטים העומדים לפני סיום הלימודים ישתנה והם יאלצו לדחות את המשך התקדמותם בחיים. המשק בכללותו ממתין לבוגרי האוניברסיטאות ולקליטתם במקומות עבודה וכיו"ב וכל זה עלול להידחות ולגרור לנזקים רבים.

ניתן לייחס נזק מיוחד מצטבר לכך למערכת ההשכלה הגבוהה הציבורית, שבהשוואה למערכת ההשכלה הגבוהה הפרטית עלולה להצטייר כמערכת שבה הסיכוי להגיע לתואר האקדמי נמוך יותר, מסורבל יותר וכפוף לסיכונים של שביתות. לא למותר לציין כי בשנה שעברו, התקיימה שביתת סטודנטים ארצית על רקע גובה שכר הלימוד ובאותה שנה, סטודנטים רבים גויסו למלחמה בגבול הצפון. לשביתה הנוכחית של המשיבים, שיש לה משקל מכריע כשלעצמה, יש גם משקל נוסף כשהיא מצטברת לשני הארועים הקודמים, שגרמו סבל רב לסטודנטים.

41. **ניהול המשא ומתן** - גם אם נניח כי אין להגביל את חופש השביתה בגין עילתה הכלכלית לתנאי שכר עדיין אין ניתן להתעלם מאופן ניהול המשא ומתן, מהתמשכות השביתה, והגדלת נזקה לתלמידים ולציבור. כמו כן, אין להתעלם מדרג מנהלי המשא ומתן, שהינו הדרג הגבוה ביותר (נשיאי האוניברסיטאות, שר האוצר וראשי המשיבים) ומתקופת המשא ומתן הארוכה, שמשמעותה היא שהמשא ומתן התמצה והמשך המשא ומתן לא יניב התקדמות, פרט לגרימה לנזק נוסף לציבור ולמבקשים עצמם.

42. **הזכות להשכלה גבוהה** - לכל תושב ואזרח הזכות לרכוש (לאו דווקא על חשבון הציבור) חינוך כאמצעי לפיתוחו האישי ולאפשרותו להשתלב בחיי החברה ובשוק העבודה. אמנם, בשיקול זה, כשלעצמו, אין די כדי למנוע שביתה מכל וכל, אולם, שביתת המשיבים נמשכת תקופה ארוכה מאוד ועם התמשכותה הולך וגובר המשקל שיש לתת לזכות ללמוד ולרכוש השכלה גבוהה מול זכות השביתה היחסית (ראו לעניין זה חוק זכויות הסטודנט, תשס"ז - 2007).

43. **הישגי המשיבים במשא ומתן** - הישגי המשיבים, עד לשלב זה, הינם הישגים משמעותיים במאבקם. בסך הכל, מדובר על הטבות משמעותיות והוגנות וזאת בעיקר בשל הנסיבות המיוחדות הנוגעות לחברי הסגל האקדמי. מדובר על תוספות שכר ריאליות בשיעור משמעותי לגבי תקופה שבה האינפלציה הייתה יחסית נמוכה.

44. **ההצעה לפתור את בעיית השחיקה לעבר בבוררות קיבוצית** - כאמור בחלק העובדתי, ההצעה המונחת כעת על שולחן המשא ומתן לפיתוחם של המשיבים הייתה שחהכרעה (שאינה פשוטה) בשחיקת שכרם של חברי הסגל האקדמי הבכיר שלא נמצא לה פתרון מוסכם במשא ומתן ארוך תוכרע בהליך בוררות, שהינו הליך מקצועי, אובייקטיבי ומהווה תחליף ראוי לשביתה, הפוגעת בציבור רחב. בעניין העברת מחלוקת קשה דומה בנושא של שחיקת השכר של המורים להכרעה בהליך בוררות זבלי"א, קבע בית-הדין הארצי הנכבד לאחרונה⁴:

"[11] בפתח הדברים נציין, כי לפנינו הליך בוררות היכול לשמש כדוגמה טובה, כאשר ניתנה בו הכרעה על ידי מותב של בוררים, מומחים בתחומם, הוך זמן קצר ובהליך הוגן ומקצועי. הצדדים מסרו את ניהול ההליך וההכרעה בו לצוות הבוררים, אשר החליט על דרך הוגנת ומקצועית לקבלת ייעוץ מתאים. במוותב הבוררים היה חבר נציג מטעם המבקשים, אשר יכול היה להציג נתונים, טענות ופירושים שונים במסגרת דיוני צוות הבוררים. הכרעה בעניין שחיקת שכר היא קשה, והיא זמורה שאלות הניתנות לפתרון על ידי בעלי מקצוע המתמחים ביחסי עבודה, משפט העבודה, כלכלה ועוד. כפי שעשו בעבר בחדר הצדדים למסור ההכרעה בשאלת מהסוג הזה לבעלי מקצוע בהליך בוררות. בסופו של יום, בעיקרו ניתן פסק הבוררות פה אחד, תוך הסתייגות נקודתית מטעם כל אחד משני הבוררים מטעם הצדדים. שנים עברו מבלי שהצדדים הצליחו ליישב את הסכסוך ביניהם בהידברות ומורים רבים המתינו לפיצוי עבור שחיקת שכרם. תוצאת הבוררות בפועל, הינה, כי מאות אלפי מורים יקבלו את המגיע להם זה זמן רב ויש לקוות, כי החלק השני של פסק הבוררות יינתן בזמן הקרוב."

45. בנסיבותיה של שביתה ארוכה ומתמשכת, נוכח העובדה שלא עלה בידי הצדדים לסיים את הסכסוך בהסכם; לאור הנזק האדיר המצטבר שנגרם לציבור ובשים לב להישגים המשמעותיים בתנאי העבודה שיחולו על חברי הסגל האקדמי הבכיר אם יקבלו את ההצעות המונחות לפניהם, גם אם לא כל דרישות המשיבים יתמלאו עד תום - נוטות כפות המאזניים למתן צו מניעה כנגד השביתה בה נוקטים המשיבים.

46. כל יום שעובר שבו לא מתחדשת ההוראה גורמת להגדלת הנזק, עד שביום 13.1.08, עוד זמן קצר (עוד 19 ימים), יהפוך הנזק בגין השביתה לבלתי הפיך.

ד. המבוקש

47. לפיכך, מתבקש בית-הדין הנכבד ליתן את הסעדים הזמניים והקבועים הבאים:

- א. לקבוע דיון דחוף במעמד כל הצדדים.
- ב. ליתן צו מניעה זמני חלקי האוסר על המשך קיומה של השביתה תוך 7 ימים, כאשר בתקופה הנ"ל יחוייבו חברי הסגל האקדמי רק לבצע את משימת ההוראה הפרונטאלית, ולא את יתר משימות ההוראה הקשורות אליה.
- ג. להורות לצדדים שבתקופה הנ"ל ינהלו משא ומתן אינטנסיבי מדי יום ביומו בחסות ובפיקוח כב' בית-הדין וכי ידווחו לבית-הדין הנכבד על התקדמות המשא ומתן מדי יומיים.
- ד. ליתן צו מניעה קבוע האוסר על המשך קיומה של השביתה החל מיום 13.1.08, מועד שבו ייגרם נזק בלתי הפיך אם לא תפסיק השביתה.

⁴ ס"ק 14/07, הסתדרות המורים וארגון המורים נ' מדינת ישראל ואח' (לא פורסם ניתן ביום 19.12.07).

ה. ליתן צו קבוע המורה למשיבים להורות לחברי הסגל האקדמי הבכיר לבצע כל פעולה שתידרש על-ידי המבקשים לצורך תיקון ושיקום הנזקים שנגרמו בשל השביתה כך ששנת הלימודים הנוכחית תינצל.

ו. ליתן כל סעד אפקטיבי אחר לטובת המבקשים כפי שימצא לנכון.

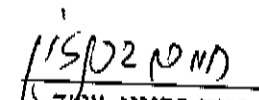
ה. הסמכות

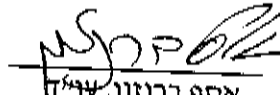
48. לבית הדין הארצי הנכבד הסמכות העניינית הטבועה לדון בסכסוך עבודה זה שהינו סכסוך עבודה ארצי כללי ומרכזי במערכת החינוך המשפיע על חלקים נרחבים באוכלוסייה, ונדרש קיום בירור מהיר בו, בפני הערכאה העליונה בתחום דיני עבודה, כפי שנקבע בפרשת שביתה המורים.
49. יש להתחשב בכך שהמדינה - על אף שאיננה המעסיקה של המשיבים היא המתקצבת חלק מפעילות ההשכלה הגבוהה ומהווה הגורם ישיר ומשמעותי ביותר בפתרון הסכסוך.
50. כמו יש לקחת בחשבון את החלופה של פניה נפרדת של כל אחת מהמבקשות לבית הדין האזורי בתחום סמכותו, דבר אשר ללא ספק יגרום לעיכוב בפתרון הסכסוך, כאשר הצדדים נמצאים צעדים ספורים מנקודת אל חזור.
51. לא למותר לציין כי המשיבים עצמם פנו בשנת 2003 לבית-הדין הנכבד לדון בבקשה מטעמם ובמסגרתה טענו בהרחבה כי בית-הדין הארצי הנכבד הוא המוסמך מכח סמכותו הטבועה לדון בבקשה מקובצת של שבעת המשיבים בסכסוך עבודה באותו ענין. (עותק של בקשת המשיבים מצ"ב כנספח מ/3).

ה. העדים

52. מצ"ב לבקשה זו תצהיר פרופ' נדב לירון - יו"ר ועדת השכר של ור"ה לאימות העובדות הנטענות בה.
72. המבקשים שומרים לעצמם את הזכות לבקש להביא עדים נוספים לאחר קבלת תשובת המשיבים לבקשה זו.

הרצליה, היום 26 בדצמבר 2007

חיים ברנזון, עו"ד
מ.ר. 4416

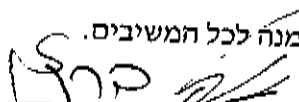

אסף ברנזון, עו"ד
מ.ר. 17734

ב"כ המבקשים

לוט: תצהירו של פרופ' נדב לירון ונספחים.

אישור

הנני לאשר כי עובר להגשת בקשה זו לבית הדין נמסר העתק ממנה לכל המשיבים.

אסף ברנזון, עו"ד
ב"כ המבקשים

ihaim:טובקשה לדיון בסכסוך קיבוצי ולסעדים זמניים • אחרי הערות מהמוסדות • נקו: doc

תיק ס"ס 07

בניית הדין הארצי לעבודת בידושלים

המשיבים

7 ארגוני הסגל האקדמי הבכיר

המבקשים: 7 האוניברסיאות

תצהיר מטעם המבקשים

אני הח"מ, פרופ' נדב לירון, לאחר שהוזהרתי כי עלי להצהיר את האמת, שאם לא כן אחיה צמוי לעונשים חקבועים בחוק, מצהיר בזאת כדלקמן:

1. אני משמש כיו"ר ועדת השכר של המוסדות להשכלה גבוהה וחבר בצוות המו"מ עם המועצה המתאמת של ארגוני הסגל האקדמי.
2. חשתתפתי כמו"מ ובמגעים עם ארגוני הסגל מלפני פרוץ השביתה באוקטובר ומאז ועד היום ואני מכיר את פרטי הסכסוך הקבוצי.
3. אני נותן תצהיר זה בתמיכה לבקשת המוסדות לאתר שקראתי את הבקשה.
4. העובדות בסעיפים 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 26, 27, 28, 29 לבקשה ולתשובת חן נכונות.
5. העובדות בסעיפים 8, 10, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 25, 30, 31, 33-46 לבקשה חן נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמנתי ואז לפי יעוץ משפטי שקיבלתי.
6. אני מצהיר כי שמי הוא נדב לירון, החתימה בתחתית התצהיר הינח חתימתי וכי תוכן תצהירי אמת.

ולראיה באתי על החתום היום 25 לדצמבר 2007

פרופ' נדב לירון

אשור

001639657

אני החתום מטה פרופ' נדב לירון מאשר בזאת, שהיום חזפיע לפני מר נדב לירון בעל תעודת זהות מס' 22281 ויאל סגן ולאחר שהוזהרתי כי עליו להצהיר את האמת ויחא צמוי לעונשים חקבועים בחוק אם לא יעשה כן, חתם בפני על תצהיר זה.

גולת ויאל סגן
מ.ד. 22281
שדי מגבנת 50, ירושלה

25.12.07
תאריך

doc: \liron\מאתגחיר פרופ' נדב לירון.doc